

## 2.2 Sídlní struktura

Změna politického režimu a následná demokratizace po roce 1989 vrátila městům a obcím samosprávu. Začal proces postupné dezintegrace, přičemž vznik nových samostatných obcí se týkal především nejmenších velikostních skupin, a to ve všech krajích. K 1. lednu 1991 vzniklo v Olomouckém kraji celkem 125 nových, tj. samostatných obcí, které byly dříve součástí jiné obce. Od roku 1992 do roku 1999 se osamostatnilo dalších 25 obcí. Později, tj. od roku 2000 do roku 2004 v kraji vznikly, respektive se osamostatnily 3 obce (rok 2000 – Jezernice, rok 2001 Kobylá nad Vidnávkou a Pavlovice u Kojetína).

Tab. 2.2.1 Sídlní struktura podle velikostních skupin obcí

|                       | Obce s počtem obyvatel |                |            |                |               |                |              |                |
|-----------------------|------------------------|----------------|------------|----------------|---------------|----------------|--------------|----------------|
|                       | do 299                 |                | 300 - 999  |                | 1 000 - 4 999 |                | 5 000 a více |                |
|                       | počet obcí             | počet obyvatel | počet obcí | počet obyvatel | počet obcí    | počet obyvatel | počet obcí   | počet obyvatel |
| <b>Olomoucký kraj</b> | <b>102</b>             | <b>19 768</b>  | <b>176</b> | <b>97 441</b>  | <b>103</b>    | <b>187 295</b> | <b>13</b>    | <b>330 622</b> |
| v tom okresy:         |                        |                |            |                |               |                |              |                |
| Jeseník               | 2                      | 447            | 11         | 6 998          | 10            | 22 138         | 1            | 12 431         |
| Olomouc               | 17                     | 3 103          | 33         | 18 534         | 38            | 65 493         | 4            | 137 166        |
| Prostějov             | 25                     | 5 263          | 53         | 29 253         | 17            | 27 686         | 1            | 47 165         |
| Přerov                | 42                     | 8 116          | 44         | 23 499         | 14            | 21 220         | 4            | 81 346         |
| Šumperk               | 16                     | 2 839          | 35         | 19 157         | 24            | 50 758         | 3            | 52 514         |

K 31. 12. 2004 měl Olomoucký kraj 635 126 obyvatel a 394 obcí. Pokud se zaměříme na zhodnocení velikostních skupin obcí v kraji, zjistíme, že nejvyšší podíl (44,7 %) z celkového počtu obcí tvoří obce s počtem obyvatel 300 – 999. Druhou nejčastěji zastoupenou velikostní skupinu obcí v Olomouckém kraji představují obce s počtem obyvatel v rozmezí 1 000 – 4 999 (26,1 %). Třetím nejvyšším podílem (25,9 %) zastoupení jsou obce do 299 obyvatel. Obce, které mají 5 000 a více obyvatel, představují nejnižší podíl (3,3 %).

Ze statistických údajů je zřejmé, že více než tři čtvrtiny obcí (77,2 %) v kraji mají nižší hustotu zalidnění než je hustota zalidnění v kraji (123,1 obyvatel na 1 km<sup>2</sup>). Celorepublikový průměr je 129,6 obyvatel na 1 km<sup>2</sup>.

Většina obcí v kraji se územně člení na části obce. V Olomouckém kraji je celkem 755 částí obcí a v průměru ke konci roku 2004 připadlo na jednu část obce 841,2 obyvatel.

Statut města má v Olomouckém kraji 26 obcí. Město Olomouc je statutárním městem v čele s primátorem. Více než polovina obyvatel (57,6 %) Olomouckého kraje žije ve městech (stav k 31. 12. 2004). Podíl městského obyvatelstva oproti roku 2000 (58,4 %) mírně klesl. V reálných číslech představuje úbytek obyvatel ve městech Olomouckého kraje od roku 2000 do konce roku 2004 téměř 9 tisíc lidí.

Konfrontace úbytkového tempa obyvatelstva v okresních městech Olomouckého kraje v úhrnu let 2000 – 2004 měla následující pořadí: města Přerov (-1 963 obyvatel), Olomouc (-1 950), Prostějov (-1 540), Šumperk (-1 157), Jeseník (-431). Celkový úbytek obyvatel v ostatních 21 městech Olomouckého kraje v hodnoceném období představoval 1 793 obyvatel.

Nejmarkantnější úbytky obyvatel v okresních městech Olomouckého kraje byly způsobeny:

- záporným přirozeným úbytkem, tzn., že v hodnoceném období ve všech okresních městech více lidí zemřelo než se narodilo,
- záporným saldem migrace, tzn., že v hodnoceném období se z okresních měst Olomouckého kraje více lidí vystěhovalo než se do nich přistěhovalo. Úbytek obyvatel stěhováním ve velkých městech souvisí s fenoménem životního stylu, tj. stěhování se do okolních obcí, kde mnohdy vznikají satelitní městečka.